

**Polítiques Redistributives i Estats del Benestar
Comparats**

Codi: 42717
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313228 Política Social, Treball i Benestar	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: José Antonio Noguera Ferrer

Correu electrònic: Jose.Noguera@uab.cat

Equip docent

Lluís Flaquer Vilardebó

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

Cap

Objectius

El mòdul se centra en l'anàlisi i avaluació de diversos mecanismes de redistribució de renda i oportunitats que funcionen en els Estats del benestar contemporanis. En concret, el mòdul permet l'aprofundiment teòric i empíric en el coneixement científic-social acumulat sobre quatre grans qüestions clau:

- 1) Els fonaments normatius subjacents als principis de justícia distributiva que els Estats del benestar intenten implementar, així com la percepció i valoració social dels mateixos i de la seva realització efectiva.
- 2) El paper de les polítiques de garantia d'ingressos en la satisfacció de la funció redistributiva dels Estats del benestar i les diferents alternatives a les polítiques existents.
- 3) El paper de les polítiques familiars i de protecció a la infància en la redistribució d'oportunitats i recursos al llarg del cicle vital individual.
- 4) El lloc d'aquests principis i polítiques en diferents règims de benestar, en connexió amb el debat científic-social sobre la configuració sociohistòrica dels mateixos

Per a això, el mòdul s'estructura en dos blocs diferenciats: Un primer bloc titulat "Polítiques de garantia de rendes i justícia distributiva", i un segon bloc titulat "Polítiques familiars i règims de benestar".

Competències

- Dissenyar, implementar i avaluar les polítiques socials i els processos que incideixen en la redistribució de recursos i en la millora del benestar de la ciutadania, en diferents àmbits i des d'una perspectiva europea.
- Distingir les principals transformacions econòmiques, polítiques, socials i culturals de les societats complexes per a analitzar els reptes fonamentals que plantegen per a la igualtat i el benestar.
- Proposar solucions innovadores i emprenedores en el seu camp d'estudi
- Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els principals dilemes o "trade-off" que suposa l'aplicació de diversos principis distributius que inspiren les polítiques de benestar social en diversos contextos sociohistòrics
2. Aplicar les principals troballes del debat sobre els règims de benestar en la literatura científicocial sobre els estats del benestar contemporanis a l'avaluació de diverses polítiques redistributives.
3. Aplicar metodologies per avaluar l'efecte redistributiu de les polítiques esmentades
4. Elaborar argumentacions fonamentades sobre els principals reptes que, en matèria de polítiques redistributives, tenen plantejats les societats avançades en l'actual context de crisi econòmica
5. Identificar els condicionants de les polítiques de renda i les polítiques familiars en diversos contextos econòmics, polítics, socials i culturals.
6. Identificar quins són els principals problemes de disseny institucional i implementació de les polítiques de garantia de rendes i de les polítiques familiars en el context dels estats del benestar contemporani
7. Proposar solucions innovadores i empenedores en el seu camp d'estudi
8. Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Continguts

Sessions

Bloc 1. Polítiques de garantia de rendes i justícia distributiva

Professor: José A. Noguera

Sessió 1. Justícia distributiva i polítiques de redistribució

Teories de la justícia distributiva i criteris de distribució.

Utilitarisme. Rawls i la justícia com a equitat. Nozick i el llibertarisme. Cohen i la justícia socialista. Altres igualitarismes.

Ciència social normativa i positiva.

Lectures:

- Domènech, Antoni (1998). "Ocho *desiderata* metodológicos de las teorías sociales normativas", *Isegoría*, nº 18, pp. 115-141.
- Rawls, John (1971). *Teoría de la justicia* (Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1995), § 1-4, 17, 43 y pp.280-281.

Sessió 2. Anàlisi institucional de les polítiques redistributives.

El debat sobre "igualtat de què?". Mesures de la redistribució i la igualtat: problemes i controvèrsies.

Justícia distributiva i estats del benestar. Quins principis de justícia realitzen els Estats del benestar?

Universalisme vs. selectivisme. El principi de redistribució: ¿beneficia l'Estat del benestar als més pobres, i ho hauria de fer?

Polítiques de garantia de rendes i justícia distributiva. Panoràmica de les polítiques redistributives: el cas de les polítiques de garantia de rendes. Tipus i implicacions.

Problemes típics del disseny institucional de les polítiques de garantia de rendes. Polítiques de renda i sistema fiscal.

Lectures:

- Van Parijs, Philippe (1996). "¿Cuándo son justas las desigualdades?", en VV.AA., *Perspectivas teóricas y comparadas de la desigualdad*. Madrid, Fundación Argentaria.
- Goodin, Robert E. y Le Grand, Julian (1987). "Not Only the Poor", Cap. 10 de *Not Only the Poor. The Middle Classes and the Welfare State* (Londres, Allen & Unwin).

Sessió 3. Principals propostes de reforma i alternatives a les polítiques existents

Línies de reforma de les polítiques redistributives i les polítiques de renda. Classificacions.

Workfare, welfare to work, i in-work benefits; crèdits fiscals i complements salarials.
Superant la condicionalitat: renda bàsica, capital bàsic, renda de participació, impost negatiu i propostes similars.
Superant la redistribució *ex-post*: redistribució; propostes de socialisme de mercat i de regulació *ex-ante* en la distribució de la renda.

Lectures:

- Wright, Erik O. (2000). "Propuestas utópicas reales para reducir la desigualdad de ingresos y riqueza", en Roberto Gargarella y Félix Ovejero (comps.), *Razones para el socialismo* (Barcelona, Paidós), pp. 195-221.
- Noguera, José Antonio (2002). "¿Renta Básica o «Trabajo Básico»? Algunos argumentos desde la teoría social", *Sistema*, nº 166 (enero), pp. 61-85.

Sessió 4. Percepcions socials sobre justícia distributiva i polítiques de rendes

Les idees intuïtives sobre justícia distributiva.

La investigació sobre actituds cap a l'Estat del benestar. Principals troballes. Determinants del suport i rebuig social a les polítiques distributives i de rendes.

La investigació experimental. Motivacions prosocials i suport a la redistribució. El *framing* de les polítiques de renda.

Lectures:

- Bowles, Samuel y Gintis, Herbert (2000). "¿Ha pasado de moda la igualdad? El *Homo reciprocans* y el futuro de las políticas igualitaristas", en Roberto Gargarella y Félix Ovejero (eds.), *Razones para el socialismo*. Barcelona, Paidós, 2001.
- León, Francisco José (2012). "Reciprocity and public support for the redistributive role of the State", *Journal of European Social Policy*, 22(2): 198-215.

Bloc 2. Polítiques familiars i règims de benestar

Professor: Lluís Flaquer

Sessió 5. Canvis en la família i creixement de la diversitat familiar.

Variacions de les tendències sociodemogràfiques a Europa: Formació de les famílies. Composició de les llars.

Evolució de la separació i del divorci. Participació femenina en el mercat de treball i equilibri de gènere.

Paradigmes teòrics explicatius de les transformacions familiars: Postmaterialisme. Individualització. La segona transició demogràfica.

Els models culturals de família a Europa. Relació entre models de família i règims de benestar.

Lectures:

- McLanahan, S. (2004). 'Diverging Destinies: How Children Are Faring Under the Second Demographic Transition'. *Demography* 41 (4): 607-627.
- Flaquer, L. (2012). 'Liberalización sin protección: Un balance de los resultados de la aplicación de la Ley de divorcio de 2005.' En T. Picontó Novales (ed.) *La custodia compartida a debate*. Madrid: Dykinson. pp. 23-44.

Sessió 6. Què són i per a què serveixen les polítiques familiars?

Justificació de les intervencions en polítiques familiars. Concepte, àmbit i finalitats de les polítiques familiars.

Bases de les polítiques familiars.

Les polítiques familiars clàssiques: Suport econòmic a les famílies i protecció de la infància. Serveis d'atenció i

educació a la primera infància.

Noves polítiques familiars: Llicències parentals i polítiques de temps. Polítiques de millora del benestar relacional dels nens. Polítiques de millora de la implicació paterna en la cura dels fills.

Lectures:

- Escobedo, A., L. Flaquer and L. Navarro (2012). 'The social politics of fatherhood in Spain and France: A comparative analysis of parental leave and shared residence.' *Ethnologie Française* 42 (1): 117-126.
- Wilson, K. R. and M. R. Prior (2011). 'Father involvement and child well-being.' *Journal of Paediatrics and Child Health* 47: 405-407.

Sessió 7. Avaluació dels resultats de les polítiques familiars: algunes il·lustracions.

Avaluació regular i sistemàtica a través de sistemes d'indicadors: Necessitats de les famílies amb fills a càrrec.

Despesa social i ús de les mesures de polítiques familiars. Impacte sobre les famílies.

Criteris d'avaluació de les polítiques familiars. Equilibri de gènere. Benestar de la infància. Correspondència entre els desitjos i preferències dels ciutadans i les pràctiques familiars.

Lectures:

- Bradshaw, J., P. Hoelscher and D. Richardson (2007). 'An Index of Child Well-being in the European Union'. *Social Indicators Research* 80: 133-177.
- O'Brien, M. (2009). 'Fathers, Parental Leave Policies and Infant Quality of Life: International Perspectives and Policy Impact.' *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*.

Sessió 8. Polítiques familiars i redistribució en les primeres fases del cicle vital.

Pobresa infantil relacionada amb l'estructura familiar: Pautes d'homogàmia i desigualtat. Famílies monoparentals, nombroses i llars complexes.

La inversió social en infància.

Els drets dels menors.

Polítiques familiars i igualtat d'oportunitats.

Del *welfare* al *well-being*.

Lectures:

- McLanahan S. and Percheski C. (2008). 'Family Structure and the Reproduction of Inequalities'. *Annual Review of Sociology* 34: 257-276.
- Flaquer, L. (2013). 'Family-related factors influencing child well-being.' In Asher Ben-Arieh, Ferran Casas Ivar Frønes, and Jill E. Korbin (eds.) *Handbook of Child Well-being*. Dordrecht: Springer. Vol 4. pp. 2,229-2,255.

Metodologia

El mòdul s'estructurarà sobre la base de diversos tipus de metodologies docents:

1. Classes magistrals a la primera part de les sessions.
2. Seminari d'anàlisi de lectures i estudi de casos a la segona part de les sessions.
3. Tutories de seguiment fora d'horari lectiu.
4. Possibilitat d'exposicions orals a classe per part dels estudiants (a convenir amb el professorat).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Activitats a classe	32	1,28	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Activitats formatives	68	2,72	1, 2, 4, 5

Avaluació

L'avaluació del mòdul es basarà en dos aspectes:

1) Assistència a les sessions (obligatòria) i participació activa a classe, especialment pel que fa a la discussió sobre les lectures obligatòries (20% de la nota final).

2) Entrega d'un treball escrit de 5000 paraules (80% de la nota final). Aquest treball s'haurà d'ajustar a les directrius següents:

1. En general, haurà de seguir l'estructura d'un *paper* acadèmic.
2. S'haurà d'haver pactat prèviament el tema amb un dels professors del mòdul, que serà qui avaluarà el treball.
3. Haurà de tractar d'algun punt del temari del mòdul i/o de les lectures obligatòries.
4. Podrà consistir, si s'escau temàticament, en la part teòrica de la memòria del màster.
5. Es valorarà la fonamentació de les tesis que es defensin amb arguments i evidències pertinents: no s'admetran treballs de mera "opinió" ni impressionistes.
6. La incorrecció formal en la presentació del treball (redacció, ortografia, citacions bibliogràfiques, etc.) podrà ser motiu de suspens.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a classe	20%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treball escrit	80%	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

A banda de la bibliografia citada en l'apartat de continguts, que és de lectura obligatòria per a les corresponents sessions, es pot consultar aquesta bibliografia complementària:

Bloc 1. Polítiques de garantia de rendes i justícia distributiva

Arnsperger, Christian y Van Parijs, Philippe (2000). *Ética económica y social. Teorías de la sociedad justa*. Barcelona, Paidós, 2002.

Barry, Brian (1989). *Teorías de la justicia*. Barcelona, Gedisa, 1995.

Barry, Brian. (1990). "The Welfare State versus the Relief of Poverty", *Ethics*, vol. 100, nº 3 (abril).

Brighouse, Harry (2004). *Justice*. Cambridge, Polity Press.

Clayton, Matthew y Williams, Andrew (eds.) (2000). *The Ideal of Equality*. Londres, MacMillan.

Domènech, Antoni (1996). "Ética y economía de bienestar: una panorámica", en Osvaldo Guariglia (ed.), *Cuestiones morales*. Madrid, Trotta.

Domènech, Antoni (1998). "Ocho desiderata metodológicos de las teorías sociales normativas", *Isegoría*, nº 18, pp. 115-141.

Elster, Jon (1992). *Local Justice*. New York, Russell Sage Foundation.

Fitzpatrick, Tony (2001). *Welfare Theory* (New York, Palgrave).

Gargarella, Roberto (1999). *Las teorías de la justicia después de Rawls*. Barcelona, Paidós.

Gargarella, Roberto y Ovejero, Félix (comps.) (2001). *Razones para el socialismo* (Barcelona, Paidós).

- Goodin, Robert E. (1988). *Reasons for Welfare: The Political Theory of the Welfare State* (Princeton, N.J.: Princeton University Press).
- Goodin, Robert E. (comp.) (1996). *Teoría del diseño institucional*. Barcelona, Gedisa, 2003.
- Goodin, Robert E. (comp.) (2003). *Teoría del diseño institucional*. Barcelona, Gedisa.
- Goodin, Robert E. y Le Grand, Julian (1987). "Not Only the Poor", Cap. 10 de *Not Only the Poor. The Middle Classes and the Welfare State* (Londres, Allen & Unwin).
- Goodin, Robert E. y Le Grand, Julian (1987). *Not Only the Poor. The Middle Classes and the Welfare State* (Londres, Allen & Unwin).
- Kukathas, Chandran y Pettit, Philip (2004). *La teoría de la justicia de John Rawls y sus críticos*. Madrid, Tecnos.
- Le Grand, Julian (1997). "¿Caballeros, pícaros o subordinados? Acerca del comportamiento humano y la política social", *Desarrollo Económico*, vol. 38, nº 151 (octubre-diciembre 1998).
- LeGrand, Julian (2003). *Motivation, agency, and public policy: of knights and knaves, pawns and queens*. Oxford, Oxford University Press.
- LeGrand, Julian (2003). *Motivation, agency, and public policy: of knights and knaves, pawns and queens*. Oxford, Oxford University Press.
- Merkel, Wolfgang (2002). "Social justice and the three worlds of welfare capitalism", *Archives européennes de sociologie*, vol. XLIII, nº 1, pp. 59-91.
- Puyol, Ángel (2001). *El discurso de la igualdad*. Barcelona, Crítica.
- Rawls, John (1971). *Teoría de la justicia*. Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1995.
- Swift, Adam (2006). *Political Philosophy. A Beginners' Guide for Students and Politicians*. Cambridge, Polity Press.
- Titmuss, Richard (1987). *The Philosophy of Welfare* (London, Allen & Unwin).
- Van Parijs, Philippe (1991). *¿Qué es una sociedad justa?* Barcelona, Ariel, 1993.

Bloc 2. Polítiques familiars i règims de benestar.

- Amato P. R. (2000). 'The Consequences of Divorce for Adults and Children'. *Journal of Marriage and the Family* 62: 1269-87.
- Amato, P. R. and J. G. Gilbreth (1999). 'Nonresident Fathers and Children's Well-Being: A Meta-Analysis'. *Journal of Marriage and Family* 61 (3): 557-573.
- Bauserman, R. (2002). 'Child adjustment in joint-custody versus sole-custody arrangements: A meta-analytic review'. *Journal of Family Psychology* 16: 91-102.
- Ben-Arieh, A. and I. Frønes (2007). 'Indicators of Children's Well-being: What Should be Measured and Why?' *Social Indicators Research* 84: 249-250.
- Emery, R. E., R. K. Otto and W. T. O'Donohue (2005). 'A Critical Assessment of Child Custody Evaluation: Limited Science and a Flawed System'. *Psychological Science in the Public Interest* 6 (1): 1-29.
- Escobedo, A., L. Flaquer and L. Navarro (2012). 'The social politics of fatherhood in Spain and France: A comparative analysis of parental leave and shared residence.' *Ethnologie Française* 42 (1): 117-126.
- Esping-Andersen, G. (2002). 'A Child-Centred Social Investment Strategy'. In G. Esping-Andersen et al. *Why We Need a New Welfare State*. Oxford: Oxford University Press. pp. 26-67.
- Flaquer, L. (2009). 'Coming in from the Cold: Single Parenthood as an Issue of Social Policy in Spain'. In Ursula von der Leyen and Vladimir Spidla (eds.). *Voneinander lernen - miteinander handeln: Aufgaben und Perspektiven der Europäischen Allianz für Familien*. Baden-Baden: Nomos. pp. 203-214.
- Flaquer, L. and A. Garriga (2009). 'Marital disruption in Spain: Class selectivity and deterioration of economic conditions'. In H.-J. Andreß and D. Hummelsheim (eds). *When Marriage Ends: Economic and Social Consequences of Partnership Dissolution*. Cheltenham: Edward Elgar. pp. 178-210.
- Lamb, M. E. (2000). 'The history of research on father involvement'. *Marriage & Family Review* 29 (2): 23-42.
- Lewis J. (2006). 'Introduction: Children in the Context of Changing Families and Welfare States'. A. J. Lewis (ed). *Children, Changing Families and Welfare States*. Cheltenham: Elgar. pp. 1-24.
- Moreno Mínguez, A. (2010). 'Gender Roles in Spain from a Comparative Perspective'. *European Societies* 12 (1): 1-27.
- Pfau-Effinger B, (2004). 'Historical Paths of the Male Breadwinner Family Model - Explanation For Cross-national Differences'. *British Journal of Sociology* 55 (3) 377-399.
- Pfau-Effinger, B. (2005). 'Welfare state policies and the development of care arrangements'. *European Societies* 7 (2): 321-347.
- Pfau-Effinger, B., L. Flaquer and P. Jensen (eds) (2009). *Formal and Informal Work: The Hidden Work Regime in Europe*. London: Routledge.

Wall, K. and A. Escobedo (2009). 'Portugal and Spain: Two Pathways in Southern Europe'. A S. Kamerman and P. Moss (eds.) *The Politics of Parental Leave Policies: Children, Parenting, Gender and the Labour Market*. Bristol: The Policy Press.